

Проф. др Илија Бабић, проф. др Раденко Јотановић:
ГРАЂАНСКО ПРАВО, КЊИГА 2 - СТВАРНО ПРАВО
(Правни факултет Универзитета у Бањој Луци, 2020, стр. 452)

Босиљка Чубриловић Стаменић, ма¹

1. Увод

Студентима Правног факултета Универзитета у Бањој Луци (а и ши­рој академској заједници и стручној јавности) од 2021. године доступан је уџбеник Грађанско право, Књига 2 – Стварно право, аутора проф. др Илије Бабића и проф. др Раденка Јотановића. Заједно са уџбеником Грађанско право, Књига 1 – Увод у грађанско право објављеним 2018. године од стране истих аутора, овај уџбеник представља цјелину која чини садржину наставног предмета Грађанско право који се изучава на Првом циклусу основних студија на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци. Истовремено, уџбеник је саставни дио шире литературе за наставни предмет Право регистра непокретности који се изучава на Другом циклусу студија, односно за наставни предмет Право обезбјеђења потраживања који се изучава на Трећем циклусу студија Правног факултета.

За уџбеник Грађанско право, Књига 1 – Стварно право са сигурношћу можемо рећи да је већ дуго времена ишчекиван, јер је то прва књига у формату уџбеника на простору Републике Српске, али и Босне и Херцеговине из стварноправне области. Случајно или намјерно, уџбеник се нашао у штампи на десетогодињицу од ступања на снагу Закона о стварним правима у Републици Српској. У овом рукопису обухваћени су сви институти стварног права према рјешењима из Закона о стварним правима, али и одређена рјешења из Закона о премјеру и катастру Републике Српске, у оном дијелу који се односи на јавне евиденције о непокретностима.

У складу с професионалном етиком израде коауторског дјела, на овом мјесту треба истакнути да је проф. др Илија Бабић написао сљедеће дијелове уџбеника: Појам и обиљежја стварног права, Право својине (Појам, Историјат, Садржина, Деривативно стицање, Законско право прече купови-

¹ Виши асистент Правног факултета Универзитета у Бањој Луци. Имејл-адреса: bosiljka.cubrilovic-stamenic@pf.unibl.org.

не, Национализација и други начини одузимања ствари и права, Заштита и престанак права својине, Сусвојина, Заједничка својина); Заложно право, Службености и Реални (стварни) терети. Проф. др Раденко Јотановић написао је следеће дијелове уџбеника: Државина, Ограничења права својине (Уопште и Сусједска права), Оригинарно стицање права својине, Својина на посебном дијелу непокретности – етажна својина, Јавна својина, Право грађења и Јавне евиденције непокретности.

Рецензирање уџбеника извршили су реномирани правни писци из грађанскоправне области - проф. др Душко Медић, судија Уставног суда Републике Српске и проф. др Нина Планојевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

2. Композиција

Већ при првом погледу на садржај уџбеника Грађанско право, Књига 1 – Стварно право, читалац може да уочи савремену систематику у излагању, те исправност методолошког приступа при обради института који припадају стварноправној материји. Композицију уџбеника чине: Предговор (17), Скраћеница (18-22), те V дијелова у којима су анализирани сви институти стварног права.

У објективном смислу, стварно право је дио грађанског права, а представља скуп правних норми грађанског права које регулишу односе између људи, поводом ствари и одређују ко су имаоци права на њима. Субјективно посматрано, стварно право је грађанско право које свог имаоца овлашћује на непосредну правну власт на одређеним стварима. У првом дијелу уџбеника (25-50) управо су обрађена питања која се односе на појам, обиљежја и подјелу СТВАРНИХ ПРАВА, како је и нормирано матичним Законом о стварним правима, затим појам и подјела ствари, а за крај овог дијела укратко су обрађене хартије од вриједности, као посебне врсте ствари.

Други дио уџбеника (53-85) посвећен је ДРЖАВИНИ (посјед, *possessio*) као фактичкој власти на ствари. Поред излагања дефиниције појма државине и указивања на дистинкције са институтом права својине, са којом се државина неријетко поистовјећује, аутор анализира и субјекте и објекте (предмете) државине, врсте, стицање, пренос и престанак државине али и облике заштите (тужбе и допуштена самопомоћ).

Централни дио уџбеника посвећен је најсвеобухватнијем стварном праву – праву својине. Право својине, као највиша правна и фактичка васт на сопственој ствари и њени квалификовани облици обрађени су у трећем дијелу (89-265), те је овај дио подијељен на V глава (I глава: ПРАВО СВОЈИ-

НЕ; II глава: СУСВОЈИНА; III глава: ЗАЈЕДНИЧКА СВОЈИНА; IV глава: СВОЈИНА НА ПОСЕБНОМ ДИЈЕЛУ НЕПОКРЕТНОСТИ – ЕТАЖНА СВОЈИНА; V глава: ЈАВНА СВОЈИНА).

Осим стварних права на сопственој ствари (право својине, сусвојине, заједничке својине и етажне својине) постоје и стварна права на туђој ствари. Титулар стварних права на туђој ствари има ужа овлашћења на тој ствари од њеног власника због чега се ова права називају и секторска права. Стварна права на туђим стварима, нормирана Законом о стварним правима *numerus clausus*, предмет су анализе четвртог дијела уџбеника (269-397). Тако је овај дио подијељен на IV главе, односно, сваком од ових *iura in re aliena* посвећена је по једна глава (I глава: ЗАЛОЖНО ПРАВО; II глава: ПРАВО СЛУЖБЕНОСТИ; III глава: РЕАЛНИ (СТВАРНИ) ТЕРЕТИ; IV глава: ПРАВО ГРАЂЕЊА).

У петом и уједно посљедњем дијелу овог уџбеника (401-439) остављен је простор за елаборирање питања из домена права регистра непокретности, односно за анализу ЈАВНИХ ЕВИДЕНЦИЈА НЕПОКРЕТНОСТИ првенствено на нашем правном простору, али и у свијету. Евиденције непокретности су јавне књиге у којима надлежни државни орган води евиденцију, уписује податке о непокретностима и стварним и неким другим правима на непокретностима и имаоцима права на непокретностима. У овом дијелу дат је приказ настанка, развоја и врста, односно система јавних евиденција о непокретностима, али је посебна пажња посвећена обради питања јавних евиденција о непокретностима на нашем правном подручју. Како је на нашем правном подручју (ex Југославија) постојало неколико врста евиденција непокретности, од којих се већина и данас примјењује у новонасталим државама, тако су на овом мјесту образложени: тапијски систем, земљишне књиге и јединствена евиденција (катастар) непокретности. Даље су обрађена начела јавних евиденција, састав и садржај катастра непокретности, врсте уписа и оснивање, те за крај, обнова и одржавање катастра непокретности, онако како је то нормирано важећим Законом о премјери и катастру Републике Српске.

3. Закључак

Грађанско право, Књига 2 – Стварно право, аутора проф. др Илије Бабића и проф. др Раденка Јотановића за примаран циљ има да послужи као други дио основне (обавезне) наставне литературе и да заједно са првим дијелом обавезне литературе - Увод у грађанско право, омогући студентима

друге године основних студија Правног факултета Универзитета у Бањој Луци спремање испита из наставног предмета Грађанско право.

Можемо са задовољством закључити да су аутори овим рукописом на језгровит начин, на оптималном броју страна, успјели постићи садржинску свеобухватност изложене материје. У рукопису, научном методолошкијом, стилски јасно и садржински кохерентно, аутори излажу институте стварног права, не либећи се да критикују поједина законска рјешења, те да о неким питањима износе мишљење које је супротно увреженим доктринарним схватањима.

Става смо да овај уџбеник чини, не само обавезну литературу за студенте основних студија, већ да ће привући и знатно шири круг читалаца, а нарочито оне представнике правне струке који се у свом послу сусрећу са изазовима и дилемама у вези с примјеном института из домена стварноправне материје.